

Erfarenhetsmodulen

Här ger Livsmedelsverket vägledning om hur kraven i lagstiftningen kan uppnås. Vägledningen är inte bindande och utesluter inte andra sätt att uppfylla kraven.

Erfarenhetsmodulen bedömer hur väl livsmedelsföretagaren uppfyller kraven i livsmedelslagstiftningen, det vill säga visar resultatet av den kontroll som gjorts på anläggningen. Modulen ger en erfarenhetsklass och en tidsfaktor som justerar kontrolltiden uppåt eller nedåt.

Den klassning som skett med hjälp av riskmodulen och informationsmodulen kompletteras med erfarenheter från tidigare kontroller. Med hjälp av erfarenhetsmodulen minskas eller förstärks kontrollen vid en verksamhet jämfört med normalläget.

Tre erfarenhetsklasser

Det finns tre erfarenhetsklasser A, B och C, som direkt speglar kontrollbehovet vid en anläggning.

Innebörd av de tre erfarenhetsklasserna

- A: Minskad kontroll i förhållande till normalläget
- B: Normalläget
- C: Förstärkt kontroll i förhållande till normalläget

En nystartad anläggning bör alltid placeras i klass B, normalläget. När myndigheten har fått erfarenhet av hur väl livsmedelsföretagaren uppfyller kraven i livsmedelslagstiftningens kan klassen, och därmed också kontrolltiden, justeras. Det sker med hjälp av erfarenhetsmodulen.

Modulen utgår ifrån den kontrollhistoria som finns för den aktuella anläggningen. Resultatet från all kontroll, både normal och kontroll som ursprungligen inte var planerad, som har utförts vid anläggningen under den tid kontrollhistorien ska sträcka sig tas hänsyn till. Se avsnitt Så använder du erfarenhetsmodulen nedan. Det kan röra sig om bland annat inspektioner, revisioner och provtagningar.

Erfarenhetsmodulen, med de kriterier som ska tas hänsyn till vid inplacering i erfarenhetsklass A.

Myndigheten bedömer att anläggningen har så bra förfaranden för att producera säkra livsmedel att kontrollen och därmed frekvensen kan minskas.

Kriterier:

- Kontrollmyndigheten har granskat stora delar av företagets förfaranden för att producera säkra livsmedel. Förfarandena är väl implementerade i verksamheten och myndigheten har genom verifierande kontroller konstaterat att det följs. Livsmedelsföretagaren arbetar för att tidigt själv upptäcka brister i systemet och i verksamheten. Åtgärder vidtas omgående då brister upptäcks.
- Myndigheten har endast noterat någon enstaka avvikelse eller ett fåtal mindre brister (iakttagelser) vid kontroll på anläggningen. Livsmedelsföretagaren åtgärdar dem omgående då myndigheten påpekar det. Avvikelsena är inte återkommande.

Erfarenhetsmodulen, med de kriterier som ska tas hänsyn till vid inplacering i erfarenhetsklass B.

Normalläget. Alla nya anläggningar placeras i erfarenhetsklass B.

Kriterier:

- Livsmedelsföretagarens egna förfaranden för att producera säkra livsmedel bedöms fungera trots mindre brister. Vid verifierande kontroller visar det sig att systemet trots allt fungerar bra i praktiken och har bra effekt.
- Myndigheten noterar några avvikelser vid kontrollen, och livsmedelsföretagaren åtgärdar det kontrollmyndigheten har noterat och påpekat.

Erfarenhetsmodulen, med de kriterier som ska tas hänsyn till vid inplacering i erfarenhetsklass C.

Myndigheten bedömer att anläggningen har så stora brister i sina förfaranden för att producera säkra livsmedel att de inte fungerar i praktiken och inte ger den effekt som behövs, varför den offentliga kontrollen måste förstärkas. Om en sanktion har utfärdats har den föranletts av mycket allvarliga avvikelser eller så har upprepade avvikelser inte åtgärdats. Har en sanktion utfärdats kommer ytterligare kontrollinsatser att behövas. Behovet av planerad kontroll ökar därför på den anläggningen.

Kriterier:

- Ett flertal avvikelser har noterats, företaget saknar förfaranden för att producera säkra livsmedel eller så följs de inte. Kontroll som ursprungligen inte var planerad har utförts, några av avvikelserna är kvarstående. Livsmedelsföretagaren åtgärdar inte de brister myndigheten noterat och påpekat.

Så använder du erfarenhetsmodulen

Använd erfarenhetsmodulen varje år om ny erfarenhet från kontrollen finns och då i samband med ett nytt beslut om årlig kontrollavgift. Alla företagens rutiner och processer behöver inte ha granskats för att modulen ska användas.

För anläggningar där man gjort flera kontrollbesök under året görs en sammanfattande bedömning av kontrollresultatet för hela året.

Vid anläggningar med få tilldelade kontrolltimmar kan myndigheten välja att utföra kontroll vart annat eller vart tredje år. I sådana fall används modulen först när det finns ny erfarenhet av verksamheten vid den aktuella anläggningen.

Om myndighetens planering av kontrollen leder till att en anläggning får det enda planerade kontrollbesöket i slutet av året och avvikelser noteras kan det hända att man inte hinner göra någon uppföljning innan året är slut. Anläggningen fortsätter då att vara placerad i samma erfarenhetsklass ett år till.

Ändrad erfarenhetsklass innebär en förändring i tilldelad kontrolltid och därmed också av avgiften. För att säkerställa att stora förändringar av kontrolltid baseras på tillräcklig erfarenhet av verksamheten bör förflyttning mellan klasserna inte ske med mer än ett steg per år. En anläggning som är placerad i klass A bör alltså bara omplaceras till klass B. På samma sätt bör en anläggning som är placerad i klass C bara omplaceras till klass B. Det kan givetvis finnas undantag från denna rekommendation och det är den enskilda kontrollmyndigheten som avgör om det finns tillräckligt underlag för att göra en större förflyttning mellan klasserna.

Omplacering till klass med fler kontrolltimmar får *inte* ske med syfte att:

- Genom ytterligare avgift "bestraffa" livsmedelsföretagaren för att den inte skött sig ett år. Det finns sanktionsmöjligheter.

Åtgärder vid bristande efterlevnad

- Ta betalt för uppföljande kontroller. Kontroll som ursprungligen inte var planerad är den kontroll som utförs utöver den normala planerade offentliga kontrollverksamheten för att följa upp bristande efterlevnad av lagstiftningen.

På motsvarande sätt kan anläggningar inte omplaceras till erfarenhetsklass med färre kontrolltimmar för att myndigheten inte hinner utföra den kontrolltid som tilldelats.

Om kontrollmyndigheten bedömer att den inte har tillräckligt med underlag för att använda modulen för omplacering till ny klass kan myndigheten välja att tidigare placering ska fortsätta gälla. Varje flytt till ny klass ska motiveras för företaget, exempelvis i ett beslut.

Erfarenhetsklassens tidsfaktor

Erfarenhetsklass B är normalfallet och utgångspunkten för klassernas tidsfaktor. Det är jämfört med den som tiden ökas eller minskas med 50 %.

Tidsfaktor	0,5	1	1,5
Erfarenhetsklass	A	B	C

När en anläggning klassas för första gången hamnar den alltid i klass B. I den klassen är normalt de allra flesta anläggningar placerade. Placering i klass A innebär att kontrolltiden halveras jämfört med tiden i klass B. När en anläggning placeras i klass C ökas kontrolltiden med 50 % jämfört med tiden i klass B.

Senast uppdaterad 7 december 2021 Ansvarig grupp SV_KL